

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд, представен за публична защита,

на докторант АЛБЕНА АЛЕКСАНДРОВА

на тема:

ОБЛЕКЛОТО КАТО НЕВЕРБАЛЕН ФАКТОР ЗА ИЗГРАЖДАНЕТО НА ПУБЛИЧЕН ОБРАЗ

Дигитални трансформации и нови онлайн техники

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

от проф. д-р Яна Костадинова –

ръководител на катедра „Моден дизайн“

в Национална художествена академия

Дисертационният труд на Албена Александрова на тема „Облеклото като невербален фактор за изграждането на публичен образ. Дигитални трансформации и нови онлайн техники“ с научен ръководител проф. д.н. Любомир Стойков, е представен за публична защита в катедрата на ЮНЕСКО „Медии и обществени комуникации“ на УНСС. Текстът е систематизиран в увод, шест глави, заключение, справка за основните приноси – научни приноси и научно-приложни, и списък на публикациите, свързани с темата на дисертационния труд.

Библиографията е респектираща – в нея влизат 215 заглавия, от които 148 на български и 67 на чужди езици. Общият обем е 310 страници.

Изборът на тема заслужава адмирации на първо място, заради актуалността на проблема от „...Навлизането на изкуствения интелект и дигиталните техники за изграждане на имидж в публичното пространство. Новата виртуална среда постепенно заличава традиционното облекло и вербалното повествование.“ (с.6)

Каква е целта на дисертационния труд? В каква посока са насочени усилията на докторант Албена Александрова? Авторката ясно и точно

определя своята основна цел, а именно: „... да покаже способността на облеклото да надхвърли обикновената си роля на покриване на тялото и превръщането му в мощен инструмент за комуникация, овладяване и културно изразяване.“ (с.7) За постигането ѝ са поставени за разрешаване седем важни задачи, първата и основополагаща е проучване и анализиране на „съществуващата вече литература и информация по темата за облеклото като система от знаци и кодове, чиито послания и сигнали дават представа за идентичност, индивидуалност и имидж.“ (с.7), с което се цели да се очертае теоретичната рамка и концептуалната основа на изследването, след което авторката дефинира терминологичния апарат, с който ще борава.

Дисертационният труд реализира проучването си, стъпвайки върху специализирана, селектирана литература, чиито източници обхващат мултидисциплинарно поле. Използваните източници биха били от значение и в помощ на бъдещи теоретични разработки по подобна или близки на нея теми.

В процеса на изследване е приложен интердисциплинарен подход включващ културологичен, социологичен и семиологичен подход. В заключението се анализират постигнатите резултати в научната разработка: „Дрехата е невербален текст, който представя съобщения и предава информация, но също и кодира среда, култура, религия, етнос, както и идеологически и политически предпочитания. Видът, неречевия език и кода на облеклото помагат за правилния прочит на текста, изпратен чрез дрехата.“ (с.38)

Докторант Албена Александрова определя девет извода, към които насочва анализа на този труд. Ще си позволя да обърна специално внимание на изводи номер шест и седем, заради изключителната актуалност на феномена и анализът, който авторката прави: „... дигиталната мода е феномен, създаден с помощта на 3D технологиите. Тя е източник на вдъхновение, пресечна точка на дизайна, игрите и новите блокчейн инструменти. Тя е новият диктатор на тенденции, създаващ перспективи за самореализация. Именно в това е

смисълът да търсим влиянието ѝ в съвременното общество и в изявите ѝ сред младото поколение.“ (с.176)

Направените изводи, смятам, са достатъчна провокация за бъдещи теоретични разработки, на които ще станем свидетели в следващите години.

Научните приноси са прецизно и красноречиво формулирани. Докторантката декларира два вида приноси – научни и научно-приложни. В сферата на научно-приложните приноси бих открила принос номер три. Докторатът има сериозна теоретична стойност, която би попълнила пропуските в образователната ни система и би надградила теоретичната ѝ основа.

Внимание заслужават Приложенията към дисертационния труд, които със събраните данни, подкрепят направените в текста анализи.

Албена Александрова провежда редица дълбочинни интервюта (приложение номер пет) с професионалисти от различни сфери - модни дизайнери, фешън журналисти, собственици на модни списания, преподаватели по моден дизайн, създатели на модно съдържание, а също и модни събития представители на модни марки и брандове както от България, така от Франция и Германия.

Напълно заслужено авторката ги определя като практико-приложен принос, заради „систематизирането на техните ценни обобщения за модата като футуристична емоционалност, реализирана чрез 3D технологиите, както и само съпътстващата реално физическата мода на този етап от развитие. Тази емпирична част подсилва основните научни приноси за обогатяването и модернизиранието на традиционната система за конструиране на публичен образ чрез облеклото.“ (с.251)

Докторант Албена Александрова предлага за защита компетентен, аналитичен, актуален и до голяма степен новаторски труд, който разкрива нейните компетентности, висока степен на отговорност и теоретична подготовка.

На вътрешната защита на доктората бяха направени препоръки от страна на Научното жури, които бяха отразени в научната разработка и материалите бяха предадени в срок, за да продължи процедурата по защитата.

На основание казаното по-горе, моля уважаемото жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ на Албена Александрова за нейната дисертация на тема „Облеклото като невербален фактор за изграждането на публичен образ. Дигитални трансформации и нови онлайн техники“ в професионално направление“ - професионално направление. 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, докторска програма по организация и управление извън сферата на материалното производство (медии и комуникации).

София, 10.11.2025 г.

проф. д-р Яна Костадинова

STATEMENT

**Regarding: Dissertation for the awarding of the educational and scientific degree
PhD**

Author of the dissertation: ALBENA ALEXANDROVA

**Title of the dissertation: CLOTHING AS A NON-VERBAL FACTOR IN
BUILDING A PUBLIC IMAGE. DIGITAL TRANSFORMATIONS AND NEW
ONLINE TECHNIQUES**

**Basis for this statement: Participation in the academic jury for the dissertation
defense for the awarding of the educational and scientific degree “Doctor.”**

From: Prof. Dr. Yana Kostadinova

Position: Head of the Department of Fashion Design

Institution: National Academy of Art

The dissertation by Albena Alexandrova, titled “Clothing as a non-verbal factor in building a public image. Digital transformations and new online techniques”, supervised by Prof. D.Sc. Lubomir Stoykov, is submitted for public defense at the UNESCO Department “Media and Public Communications” of the University of National and World Economy (UNWE). The text is structured into an introduction, six chapters, a conclusion, a summary of the main contributions—both scientific and applied—and a list of publications related to the dissertation topic. The bibliography is impressive, consisting of 215 titles, including 148 in Bulgarian and 67 in foreign languages. The total volume amounts to 310 pages.

The choice of topic deserves special commendation, above all for its high relevance to current issues. As the author notes, “The rise of artificial intelligence and digital image-building techniques in the public space, as well as the emergence of the virtual environment, are gradually erasing the boundaries of traditional clothing and verbal narration.” (p. 6)

The dissertation’s main goal is clearly and precisely defined: “to demonstrate the ability of clothing to transcend its ordinary function of covering the body and to transform into a powerful tool for communication, control, and cultural expression.”

(p. 7) To achieve this goal, the author sets out seven key research tasks, the first and foundational being “to study and analyze the existing literature and information on clothing as a system of signs and codes, whose messages and signals convey identity, individuality, and image.” (p. 7) This serves to outline the theoretical framework and conceptual basis of the research, followed by the definition of the terminology used.

The study is built upon a solid theoretical foundation, drawing from a multidisciplinary selection of specialized sources. The references cited would also be valuable for future research on similar or related topics.

An interdisciplinary approach is applied, combining cultural, sociological, and semiological perspectives. In the conclusion, the achieved results are synthesized: “Clothing is a nonverbal text that conveys messages and information, but also encodes environment, culture, religion, ethnicity, as well as ideological and political preferences. The appearance, nonverbal language, and code of dress assist in decoding the message transmitted through clothing.” (p. 38)

PhD candidate Alexandrova formulates nine key conclusions derived from her analysis. Particularly noteworthy are conclusions six and seven, due to their exceptional timeliness and insight into a contemporary phenomenon: “Digital fashion is a phenomenon created through 3D technologies. It is a source of inspiration—a meeting point of design, gaming, and new blockchain tools. It is the new trend dictator, creating new perspectives for self-realization. This is precisely why it is important to explore its influence in contemporary society and its manifestation among the younger generation.” (p. 176)

These conclusions provide fertile ground for further theoretical explorations, which will undoubtedly emerge in the coming years.

The scientific contributions are formulated precisely and convincingly. The author identifies two categories of contributions—scientific and applied. Among the applied contributions, I would particularly emphasize Contribution No. 3, which demonstrates significant theoretical value and has the potential to fill gaps in the educational system while enriching its theoretical foundations.

The appendices deserve special attention as well. The collected data substantiate and reinforce the analytical findings presented in the main text.

In Appendix 5, Albena Alexandrova presents a series of in-depth interviews with professionals from diverse fields—fashion designers, fashion journalists, magazine editors, university lecturers in fashion design, creators of fashion content, and organizers of fashion events—from Bulgaria, France, and Germany alike.

The author justifiably classifies this as a practical-applied contribution, emphasizing the “systematization of their valuable insights into fashion as a futuristic emotional experience realized through 3D technologies, currently complementing, rather than replacing, physical fashion. This empirical component strengthens the core scientific contributions by enriching and modernizing the traditional system of public image construction through clothing.” (p. 251)

PhD candidate Alexandrova presents for defense a competent, analytical, contemporary, and to a great extent innovative work, which demonstrates her expertise, high level of responsibility, and solid theoretical preparation.

During the internal defense of the dissertation, several recommendations were made by the Scientific Jury, all of which were duly addressed and incorporated in the final version of the work, submitted on time for the continuation of the defense procedure.

In conclusion, based on the arguments presented above, I strongly support the awarding of the Doctoral degree to Albena Alexandrova for her dissertation titled “Clothing as a non-verbal factor in building a public image. Digital transformations and new online techniques” in 3.5. Public Communications and Information Sciences, within the doctoral program "Organisation and Management Outside the Sphere of Material Production (Media and Communications)" at UNWE.

Sofia, 10.11.2025

Prof. Dr. Yana Kostadinova